

Sikiuriti Kansol

Tingting baek long olketa disisin blong hem, olsem; 1261 (1999) wea olketa i mekem long 25 Ogos 1999, 1265 (1999) wea olketa i mekem long 17 Septemba 1999, 1296 (2000) wea olketa i mekem long 19 Eprol 2000 an 1314 (2000) wea olketa i mekem long 11 Ogos 2000, an olketa toktok blong Presiden abaotem eria ia. Tingting baek tu long toktok blong Presiden go long Niuspepa long taem olketa makem dei blong United Nation(UN)¹ fo raet blong olketa mere an wol pis, long namba 8 Maj 2000 (SC/6816).

Tingting baek tu long olketa samting wea olketa tokabaotem an agri fo duim, wea i stap insaed long Beijin Declaration an Platfom for Action (A/52/231)², wetem olketa wea i stap insaed disfala pepa wea olketa putum tugeta long meke tuenti-tri (23rd) miting blong Jenerol Asembli blong UN wea olketa kolem long “Women 2000: Gender Equality, Development and Peace for the twenty-first century” (A/S-23/10/Rev.1), espeseli olketa samting long saed long olketa mere an faet wea pipol olketa iusim gan.

Rimembam olketa gol an olketa bik tingting bihaenem Jata blong United Nation³ an nambawan waka blong Sikiuriti Kansol, wea hemi stap insaed long Jata ia fo kipim wol pis an sikiuriti.

Talemaot bikfala wari abaotem kaen wei wea pipol hu i safa long woa, plande long olketa nao mere an pikinini ia, an diswan hemi mekem olketa fo stap olsem refiuji an disples pipol, an plande long olketa ia olketa militan an olketa grup olsem teroris kosim trabol fo olketa olowe. Luksave tu long olketa problem wea diswan hemi garem long olketa waka fo bildim pis an waka fo stretem raoa melwan olketa grup hu i tekpat long faet.

Talemaot moa sapot fo impoten waka blong olketa mere long saed long stopem an mekem olketa disisin long hao fo faenem wei fo endem faet, an long bildim pis. Mekem strong toktok tu fo sei hemi impoten fo olketa mere tekpat long olketa waka fo kipim an promotem pis an sikiuriti, an nid fo apem waka blong olketa long mekem disisin long saed long stopem an faenem wei fo endem faet.

Talemaot tu sapot long nid fo karemaot waka long olketa intanasinol lo wea hemi lukaftarem olketa raet blong olketa mere an olketa gele long taem woa hemi gohed an afta hemi en.

Givim strong toktok abaotem nid fo meksua evri grup hu i tekpat long olketa program fo letem pipol save abaotem maen an kliarem maen, tingabaotem olketa spesol nid blong olketa mere an olketa gele.

¹ United Nation (UN) – wanfala oganaeesin wea hemi lukaftarem waka fo meksua pis an fridom hem stap long evri kandre long wol.

² Beijin Declaration an Platform for Action – Olketa pepa ia olketa raetem olketa long wanfala miting long Beijin, long China.

³ Jata blong United Nation – Olketa lo blong UN

Luksave long nid fo apem olketa tingting abaotem olketa samting long saed long jenda, taem duim waka long kipim pis. Fo duim diswan, hem mas remembam Windhek Declaration⁴ an Namibia Plan of Action on Mainstreaming a Gender Perspective in Multidimensional Peace Operations (S/2000/693)⁵

Luksave tu long olketa impoten samting long tingting wea hemi stap insaed toktok blong Presiden go long Niuspepa long namba 8 Maj 2000, fo garem spesol trening fo evriwan hu i waka long kipim pis, protekson fo olketa mere an pikinini, olketa spesol nid blong olketa an raet blong olketa, long taem wea faet hemi gohed.

Luksave long nid fo savegud long olketa problem wea faet hemi save kosim fo olketa mere an olketa gele, an olketa tingting wea olketa skul an olketa nara oganaesesin olketa kamap wetem fo dil wetem olketa problem ia, fo meksua protekson hemi stap fo olketa mere an gele, an fo meksua olketa save tekpat long olketa waka fo bildim pis, bikos fo savegud long olketa kaen samting ia baebae hemi help long waka fo kipim an apem wol pis an sikiuriti.

Save long nid fo putum tugeta olketa infomesin abaotem olketa problem wea faet hemi save kosim fo olketa mere an olketa gele,

1. Givim strong toktok go long olketa memba kandre blong UN fo meksua olketa apem namba long mere hu i save tekpat long olketa diferen level long mekem disisin, insaed long olketa nasinol, rijinol an intanasinol oganaesesin an teknik, fo stopem, manejim an kamap wetem wei fo endem faet.
2. Givim sapot long Sekretari-Jenerol fo karemaot plan (A/49/58) blong hem wea givimaot strong toktok fo apem namba long olketa mere hu i save tekpat long olketa diferen level long mekem disisin, long saed long mekem disisin fo faenem wei fo endem faet an olekta waka fo bildim pis.
3. Givim strong toktok long Sekretari-Jenerol fo siusim plande moa mere fo go tekamap waka long ofis blong hem long olketa nara kandre. Fo duim diswan Sekretari-Jenerol hemi nid fo askem olketa memba kandre blong UN fo saplaem nem blong olketa mere hu i fit fo duim kaen waka ia, go long Sekretari-Jenerol fo putum insaed long wanfala rosta wea olketa save sensim olowe.
4. Givim strong toktok moa long Sekretari-Jenerol fo lukaotem wei fo mekem bik moa waka an help blong olketa mere insaed long olketa filwaka blong United Nation, espeseli long waka blong olketa wetem olketa militari ofisa, olketa polisman an olketa wakaman long saed long raet blong pipol.

⁴ Wanfala pepa wea hem olsem lo fo protektem olketa jenolis. Olketa raetem long Windhek, long Namibia.

⁵ Wanafal pepa wea olsem lo lukaftarem olketa mere, fo meksua olketa tekpat long olketa disisin an evri nara samting long laef.

5. Talemaot sapot blong hem fo apem olketa tingting abaotem jenda hemi stap insaed long olketa waka long saed long kipim pis, an askem Sekretari-Jenerol fo meksua olketa waka long fil hemi garem olketa samting long saed long jenda.

6. Askem Sekretari-Jenerol fo saplaem olketa trening gaedlaen an buk long hao fo lukaftarem olketa mere, olketa raet blong olketa an olketa nid blong olketa, fo olketa memba kandre blong United Nation. Saplaem tu olketa trening gaedlaen an buk long olketa impoten samting long saed long olketa mere tekpat long olketa akson fo kipim pis an bildim pis. Askem olketa memba kandre blong UN fo tekem evri samting ia, an trening fo helpem pipol save abaotem HIV/AIDS, an iusim olketa insaed long olketa nasinol trening program fo olketa militari an polis ofisa, taem olketa mekrere fo go long nara kandre fo kipim pis, an askem Sekretari-Jenerol moa fo meksua olketa nara pipol hu i go fo duim olketa nara waka long saed long kipim pis, olsem ofis waka, fo tekem tu sem trening.

7. Givim strong toktok go long olketa memba kandre blong UN fo apem sapot blong olketa long saed long seleni, pipol wetem spesol skil an plan long saed long oganaesim waka, fo helpem olketa trening long saed long tingting fo apem jenda. Diswan hemi kavarem tu olketa program olsem United Nations Fund for Women an United Nations Children's Fund, an United Nations High Commissioner for Refugees⁶ an olketa nara grup moa wea duim sem waka.

8. Askem evri grup hu i tekpat long toktok an waka fo karemaot olketa pis agrimen, fo falom tingting wea hemi luksave long olketa mere, olsem; (a) olketa spesol nid blong olketa mere an gele long taem wea olketa militen gobaek long olketa kominiti blong olketa an long taem afta faet hemi finis (b) olketa akson wea sapotem olketa tingting blong olketa lokol mere abaotem olketa wei fo bildim pis an olketa netiv wei fo endem faet, an diswan hemi mekem olketa mere stap insaed long evri waka fo karemaot pis agrimen, (c) olketa akson fo meksua pipol lukaftrem an tinghae long olketa raet blong olketa mere an gele, bikos olketa samting ia olketa pat long konstitiusin, elektrol sistim, polis an olketa lo blong kandre.

9. Askem evri grup hu i tekpat long faet, fo tinghae long olketa intanasinol lo wea hemi lukaftarem raet blong olketa mere an gele an protektem olketa. espeseli olketa lo wea i stap insaed long Geneva Convention (1949)⁷, Refugee Convention (1951)⁸, Security Council Meeting on Elimination of All Forms of Discrimination against Women (1979)⁹

⁶ Olketa oganaesessin wea i help fo saplaem selesn fo olketa waka long saed long olketa mere an pikinini.

⁷ Olketa lo wea i lukafatrem laef blong pipol. Olketa raetem long Geneva

⁸ Lo wea hemi lukaftarem olketa rifuji o pipol hu i dispels long faet o woa.

⁹ Lo wea hemi lukaftarem olketa pikinini fo meksua olketa stap hapi an pipol no lukdaon long olketa.

an United Nations Convention on the rights of the Child (1989)¹⁰. Rimembam tu olketa toktok insaed long Rome Statute of the International Criminal Court¹¹.

10. Askem evri grup hu i tekpat long faet fo tekem spesol akson fo lukaftarem olketa mere an gele from olketa vaelens olsem rep an olketa nara kaen seksol vaelens moa, wetem olketa nara kaen vaelens moa wea olketa save kamakp long taem faet hemi gohed.

11. Mekem strong toktok abaotem waka blong olketa memba kandre fo meksua olketa finisim diskaen wei wea pipol no save fesim panismen taem olketa komitim kraem, an fo meksua olketa arestem pipol hu i tekpat long jenosaed¹², an sem samting fo olketa kraem wea kosim trabol fo laef blong pipol, olketa woa kraem an olketa kraem olsem seksol vaelens long olketa mere an gele, an long diswan Kansol mas mekem strong toktok abaotem nid fo aotem olketa kaen kraem ia from list blong amnesti.

12. Askem evri grup hu i tekpat long faet, fo tinghae long olketa pipol an ples olsem rifuuji kamp an setolmen, an fo tingabaotem olketa spesol nid blong olketa mere an gele, an tingim baek disisin 1208 (1998) wea olketa kamap wetem long namba 19 Novemba 1998.

13. Givim sapot long evriwan hu i tekpat long olketa plan fo tekem wepon from olketa militen, brekemap olketa militen grup an sendem olketa gobaek long komiuniti blong an hepem olketa fo duim olketa komiuniti waka mekem olketa save kamap olsem gud pipol long komiuniti, fo tingabaotem olketa diferan nid blong olketa mere an man hu i bin stap long faet, an fo tingabaotem olketa nid blong olketa famili blong olketa.

14. Talemaot moa hemi mekrere fo tingabaotem olketa trabol wea faet save kosim long pipol, wetem olketa spesol nid blong olketa mere an gele, taem olketa akson olketa falom Atikol 41 long Jata blong United Nations.

15. Talemaot hemi wiling fo meksua olketa mison blong Sikiuriti Kansol olketa no fogetem olketa samting long saed long jenda an olketa raet blong olketa mere, wetem olketa tingting blong olketa lokol an intanasinol grup blong olketa mere.

16. Askem Sekretari-Jenerol fo karemaot wanfala stadi long olketa problem wea faet hemi save kosim fo olketa mere an gele, wetem waka blong olketa mere long bildim pis an olketa wei fo endem faet wea olketa mere olketa tekpat long hem. Askem hem tu fo givim wanfala ripot go long Sikiuriti Kansol abaotem olketa risaot long disfala stadi an fo givim ripot fo evri memba kandre blong UN.

17. Askem Sekretari-Jenerol fo tokabaot tu hao nao waka hemi gogohed lo long saed long tingting fo sapotem olketa mere fo tekpat long olketa pis mison an olketa nara

¹⁰ Lo wea hemi lukaftarem raet blong olketa pikinini.

¹¹ Lo wea lukaftarem olketa wei fo panisim pipol hu i kil taem woa o faet. Olketa raetem long Rome.

¹² Jenosaed (Genocide) – disfala wod hem minim fo kilim plande pipol long wantaem.

samting moa long saed blong olketa mere an gele, insaed long ripot blong hem go long Sikiuriti Kansol.

18. Garem tingting fo gohed fo waka had long olketa samting fo sapotem olketa mere.